

# Luthersk Missions historie i Danmark

---

*Forfatter ukendt, 2006*

## Med Guds Ord – mod strømmen

Luthersk Mission (LM) opstod i et nej - og et ja. Et nej til det, som stifterne så som vranglære og afsporet kristendom. Og et ja til Guds ord, Bibelen, og dens budskab om Jesus og tilgivelsen i ham.

Denne dobbelthed har sat sit dybe præg på bevægelsen.

## *Tyngden i den frie nåde*

LM blev stiftet på Bornholm den 1. marts 1868 i en tid, som stifterne oplevede som fuld af åndelige sygdomme.

- Det gjaldt dels den åndeligt sløve folkereligiøsitet, som lullede folk i søvn med sødladne vendinger og ufarlig moralisme. Her så LM-pionererne et behov for, at flere blev vækket op af et klart, bibelsk budskab om den hellige Gud og hans totale krav om hellighed.
- Dels den fornuftsprægede teologi, som i LM-pionerernes øjne satte menneskets forstand over Guds åbenbaring, Bibelen. Her var der brug for fornyet respekt for Bibelens tale, også når den syntes ufornuftig, upassende eller forældet.

Dette var reaktioner, som LM delte med søsterbevægelsen Indre Mission, der er lidt ældre end LM.

- Men LM gjorde i høj grad også op med endnu et åndeligt fænomen, som ofte opstod i slipstrømmen af den gode, åndelige vækkelse, nemlig "loviskheden". Det vil sige den kristendom, der var fokuseret på, hvad den kristne selv skulle gøre, føle eller mene for at være mere "rigtig".

Her var tyngden i prædikener og bibeltimer i LM fra begyndelsen lagt i budskabet om den totale og gratis tilgivelse i troen på Jesus Kristus. Det er denne positive dagsorden, som for alvor har været brændstoffet i LM's (missions)arbejde gennem alle årene, helt frem til i dag.

Kampen mod falsk kristendom var og er vigtige træk i LM's selvforståelse. Og de åndelige sygdomme har ikke ændret sig væsentligt gennem de seneste 150 år. Men formålet har aldrig været kampen i sig selv. Endemålet har altid været, at flere skulle lære Jesus at kende og få evigt liv.

## *Milepæle for tiden op til LM's stiftelse*

For at forstå LM's identitet og særkende er det nødvendigt at se på, hvordan foreningen opstod, og hvilke personer og begivenheder der har haft afgørende betydning for LM.

### 0-100: Jesus Kristus grundlægger kristendommen

LM er ikke nogen isoleret bevægelse. Den er et fællesskab af kristne, som igen er del af det verdensomspændende kristne fællesskab, der eksisterer på tværs af årtusinder.

Fundamentet for LM's eksistens og historie skal derfor findes i det første århundrede, hvor Jesus Kristus gik rundt på jorden og talte, gjorde mirakler, døde og opstod igen.

Han udpegede de første missionærer, sine disciple, der alle var "ikke-teologer", fiskere, læger, toldere osv. Han udrustede dem med sin Hellige Ånd, som er kirkens, og dermed også LM's, livsnerve.

### 1500-1550: Luthersk vækkelse og reformation

Det ligger i LM's navn, at foreningen gerne vil tilslutte sig den forståelse af det kristne budskab, som Martin Luther (1483-1546) havde. Det gælder især nogle af Luthers centrale pointer om den frie nåde, det almindelige præstedømme og Bibelens troværdighed.

### 1800-1860: Vækkelser i den danske kirke

Fra begyndelsen af 1800-tallet og frem var der voldsomt røre i dansk kirkeliv. Under stærk inspiration fra europæiske strømninger som herrnhutisme og pietisme voksede en vækkelse frem i Danmark.

Mange kristne blev opmærksomme på, at sand tro ikke bare handlede om tanker og teori, men i høj grad om lidenskab og et liv i fromhed. Hvad troens lidenskab og opgøret med folkekirken konformitet angår, var filosofen Søren Kierkegaard en vigtig "ånds-fadder" til bl.a. Indre Mission og LM.

En af de markante skikkelser i vækkelserne på Bornholm var præsten og teologen Peter Christian Trandberg. Han prædikede flittigt på LM's "fødeø" i årene forud for foreningens dannelse og var med til at gøde jorden for LM.

### 1863: Christian Møller bliver prædikant i evangelisk-luthersk frimenighed

P. C. Trandberg træder i 1863 ud af folkekirken og danner en bornholmsk frimenighed. Den knyttes til den evangelisk-lutherske frikirke, som en anden præst og teolog, N. P. Grunnet, nogle år forinden har stiftet som en frugt af vækkelserne - og af Grunnets opgør med folkekirken. Grundlaget for frikirken og -menigheden er den samme som folkekirken.

Den senere stifter af LM, smeden Christian Møller (1834-1907), bliver prædikant i frimenigheden og senere ordineret til præst samme sted.

Fra 1865 redigerer han LM's ældste udgivelse, Budskab fra Naadens Rige, i dag forkortet til Budskabet.

### 1867: Christian Møller hos Rosenius i Stockholm

Christian Møller lærer tidsskriftet Pietisten at kende. Det redigeres af den svenske præst Carl Olof Rosenius (1816-1868). Heri finder Christian Møller en klar, befriende tale om frelsen og tilgivelsen, som han finder bibelsk - og som han til dels mangler i frimenighedssammenhængen, hvor han selv står som præst. I det hele taget er årene præget af røre også inden for frimenigheden og -kirken, hvor stærke personligheder og holdninger mødes og brydes.

Møller tager til Stockholm for at møde Rosenius, forhandle om retten til at oversætte hans skrifter - og bede om vejledning i den efterhånden noget spændte situation. Rosenius råder Møller til at vende tilbage til folkekirken og udbrede evangeliet dér, så længe det er muligt.

Rosenius og hans skrifter bliver vel nok LM's vigtigste inspirator og fadder - næst efter Jesus Kristus og Den Hellige Skrift.

## 1868: LM stiftes på Bornholm

Christian Møller bliver ekskluderet af frimenigheden af dens leder, P. C. Trandberg, som nu er drejet i en grundtvigsk retning.

Det fører til, at Møller og en flok omkring ham melder sig ind i folkekirken igen, og ved et møde i Aaker på Bornholm den 1. marts 1868 stifter flokken Bornholms Forening til Evangeliets Fremme.

Året efter bliver foreningen sluttet sammen med to lignende foreninger i København og på Nordsjælland, og navnet forandres til Luthersk Missionsforening til Evangeliets fremme i Danmark. Det er foreningens officielle navn frem til 1962, hvor "i Danmark" fjernes.

## Mission i Danmark

Lige fra LM's stiftelse i 1868 har foreningens ledere og medlemmer været fokuseret på at bringe budskabet om Jesus Kristus ud til flere.

Straks efter stiftelsen begyndte evangelister og prædikanter at rejse rundt i det meste af landet og medvirke til at begynde nye kredse, som i mange tilfælde også byggede missionshuse.

Dette nationale arbejde er fortsat lige siden, selv om foreningen har oplevet forskellige grader af entusiasme og forskellige måder at missionere på. Fra møderækker i missionshuset over teltmøder og dør-til-dør mission til legestuer, venskabsevangelisation, nærradioer, fokuspåbegyndelser og kristendomskurser.

## Mission i udlandet

Allerede i 1891 sendte sønderjyske LM'ere den første missionær til tjeneste i udlandet. Det var Frederik Nielsen, som arbejdede i Kina og muligvis også Hong Kong. Endnu var LM som landsforening dog ikke moden til at virke som ydremissions-organisation.

Det blev først en realitet i årene op til år 1900, hvor LM blev sendemenighed for en missionær i Japan, Jens M.T. Winther - som i øvrigt var stærkt inspireret af Frederik Nielsen.

Snart oplevede man behovet for en central kilde til information fra missionærerne i udlandet og til formidling af kaldet til mission. Det blev til bladet Missionsvennen, i dag: *Tro & Mission*, som i høj grad også er et foreningsblad og en generel nyhedsavis for LM'erne.

## Missionærer i dag

Først i 1990'erne var over 90 missionærer udsendt gennem LM, og i dag er der under 40. Dertil kommer omkring 10 volontører, og det gør LM til det missionselskab, der har flest udsendinge i udlandet.

LM har ikke længere missionærer i Japan eller Kina, men har pt missionærer i Cambodja, Etiopien, Tanzania og Peru.

Læs mere om LM's missionshistorie andetsteds på [dlm.dk](http://dlm.dk).